

Referat møte rådgivende utvalg 02.11.2022

Veksthuset, Røros

Velkommen ved styreleder Christian Elgaaen

- Om styret og deres prioriteringer. Orientering rundt arbeidet med styrking av verneområdeforvaltningen. Ser et behov for egne informasjonsmedarbeidere på tvers av nasjonalparkstyrene og mer ressurser til drift av fysiske tilrettelegginger. Styret har prioriterte tid til flere befaringer i felt og ser stor nytte av det.

Orienteringer fra nasjonalparkforvalterne

- **Skogbrann og naturvernbranding.** Kartlagt alle skogbranner siden 2009. Skogbrann er en viktig del av furuskogens dynamikk og en rekke arter er avhengig av brann. Hva gjør vi i områder det ikke får brenne naturlig? Naturvernbranding er gjennomført som skjøtsel i Sverige i 20 år. Nå bygger vi opp kompetanse på feltet og det er nettopp gjennomført et kurs på Røros. Flere steder i/rundt Femundsmarka og Gutulia egner seg godt. Jobber videre med å skaffe erfaring og ser på aktuelle områder for naturvernbranding.
- **Kartlegging av gamle grankloner.** Naturlig gran forekommer i enkelte grupper i Femundsmarka. Overlevd siste istid og har klonet seg selv. Kan derfor være opptil 10 000 år gamle. Nå dateres enkelte grankloner i Femundsmarka. Resultater vil bidra til ny kunnskap om naturverdiene og har et potensial for formidling.
- **Kartlegging av lappspove.** Femundsmarka er eneste kjente hekkeområde for lappspove, utenfor Finnmark. To kjente hekkelokaliteter. Røvolfjellet som den viktigste og mest stabile. Truet av forstyrrelse, predasjon og klimaendringer. Aktuelle tiltak: Omlegging av sti på Røvolfjellet – er i dialog med DNT. Fangst av mink kan være aktuelt å prøve ut. Behov for mer kunnskap om bestanden i Femundsmarka.
- **Tilrettelegging ved leirplasser.** Tilrettelagt enkelte leirplasser i Femundsmarka og Gutulia. Vedstøer, sagkrakk/sag og hoggstabber. Informasjon om at trærne er fredet og at besøkende kan bruke denne veden.
- **Stiforsterkinger.**
Forsterking av stien mellom Ljøsnåvollen-Muggsjølia-Mugga ble ferdigstilt i 2022. Jobben ble utført av Sjur i Statskog Fjelltjenesten. DNT vil forsterke merkingen og gjennomføre noen enkle omlegginger.
Forsterking av stien mellom Sylen og Grövelsjön står for tur. Gjennomført noen «førstehjelps-tiltak» i 2022. Tydeligere merking og noen skilter som oppfordrer besøkende til å holde stien. Behov for forsterking av én sti og hindre etablering av nye «villstier». Flerårig prosjekt.
- **Bygninger i Gutulia.** Staten eier bygningene i Gutulia. Nasjonalparkstyret overtok drifta i 2022. 5-årige tiltaksplaner for restaurering og vedlikehold. Søker midler hvert år, som

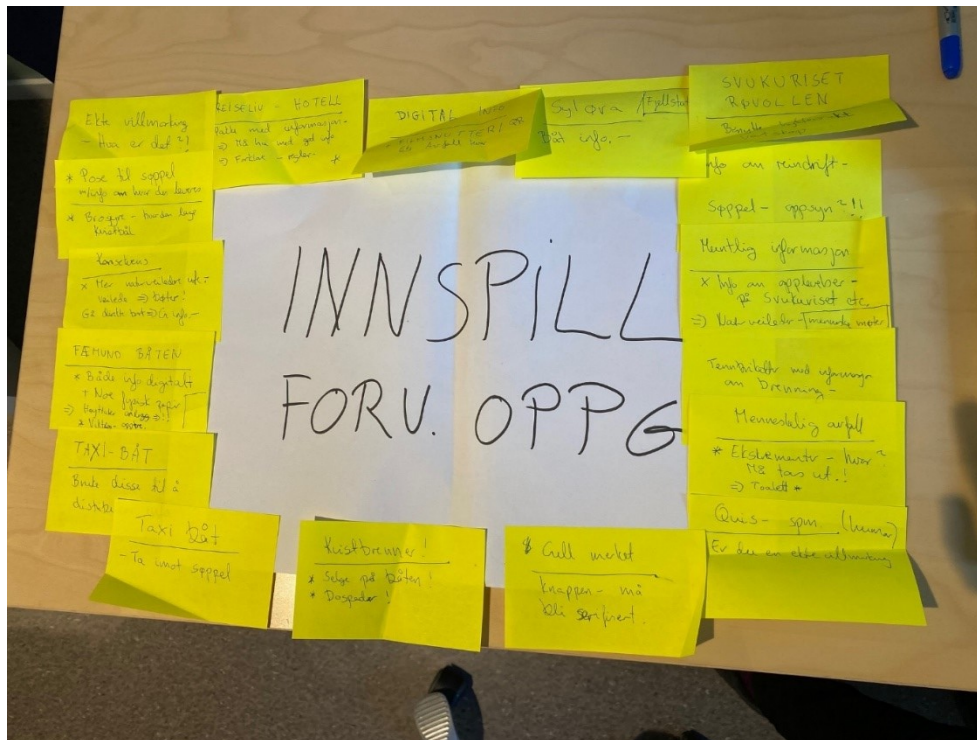
kommer i tillegg til øvrige tiltaksmidler. I år er det blant annet gjennomført en totalrestaurering av seterstua på Lillebovollen.

- **Nettsider og sosiale media.** Nettsider for besøkende: www.femundsmarka.no og www.gutulia.no. Nettsidene er mye besøkt og en av de mest besøkte sidene er siden om ferdselsregler. Ny nettside for nasjonalparkstyret: <https://www.nasjonalparkstyre.no/Femundsmarka/> Dette er en side rettet mot forvaltningen av området. Inneholder info om søknader, møtedokumenter for styret osv. Vi er på Facebook og Instagram. Ca. 4500 følgere totalt. Hensikten er å spre informasjon, ikke markedsføre. Deler informasjon om arter, natur, tilrettelegging o.l. Vi ønsker gjerne tilbakemelding på nettsidene. Hva kan vi forbedre?
- **Innfallsporter.** Det er tilrettelagt 2 innfallsporter i Femundsmarka, en i Elgå og en i Synnervika. Disse anses å være på det nærmeste ferdigstilt. Men det blir noen justeringer i Synnervika for å håndtere ferdsel med bil, og bedre tilrettelegging for de som ønsker å campe eller oppholde seg i området. Innfallsporten i Gutulia har også fått en liten ansiktsløfting, og det blir tilrettelagt bålplasser.
- **Grenselandet.** Det er et pågående samarbeidsprosjekt med Miljødirektoratet der vi ser på muligheten av å beholde det store antallet informasjonstavler som er en del av Grenselandet. Men disse skal tilrettelegges med tanke på å forenkle budskapet, med større prioritering av informasjonen, og noe cortenstål vil tas i bruk.
- **Andre tema med informasjon:** Det er laget temabrosjyrer med tema; moskus i Femundsmarka gjennom 50 år, livet på Ljøsnavollen og egen presentasjon om Haugen

Oppsummering Workshop

Utvalgene ble delt inn i 4 grupper for å diskutere 4 aktuelle spørsmål/problemstillinger.

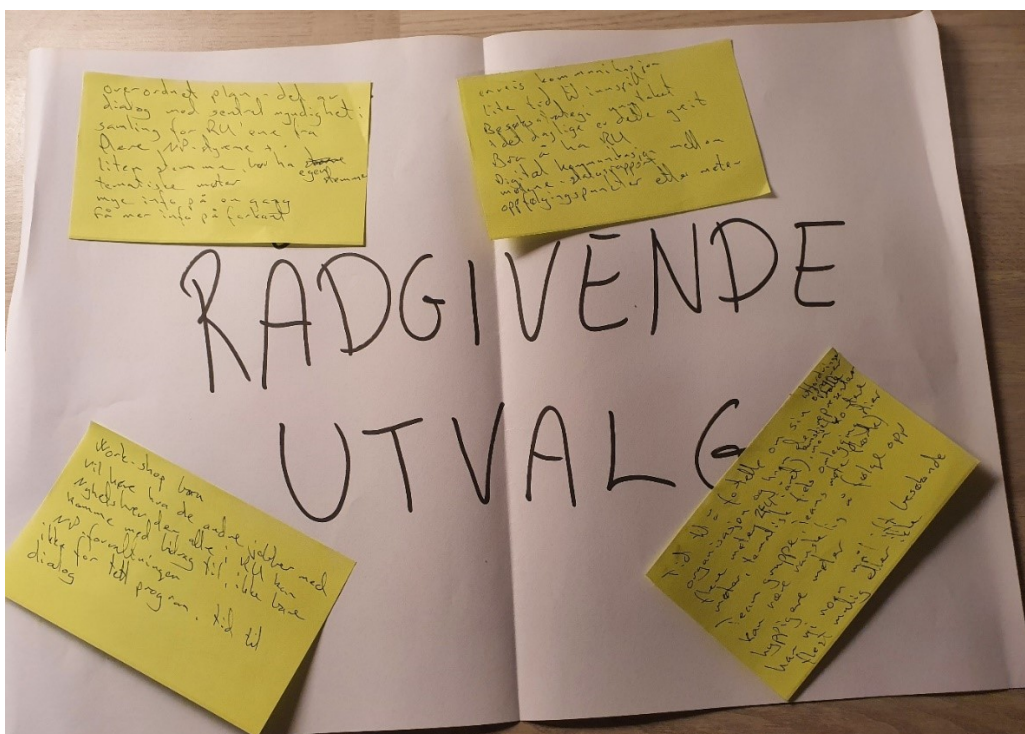
Tema 1. Innspill til prioritering av forvaltningens arbeid. Ble koblet opp til det som gjøres i forhold til besøksforvaltning.

- Femundbåten – bør ha stort potensial for å møte besøkende
 - Informasjon på båten – over høyttaler, ev noe digitalt
 - Informasjon fysisk på papir, som besøkende kan ta med seg
 - Selge dospader – og kvistbrenner?
- Reiseliv og DNT hytter bør ha en mer aktiv rolle
 - Bør få en «pakke» med informasjon
 - Noe som kan levers ut
 - Regler må forklares – hvorfor noe er forbudt
 - Vertskap på Svukuriset og Røvollen kan få en mer aktiv rolle i forhold til informasjon
 - Førere av båttaxi bør også informere besøkende – kanskje også ta imot søppel
 - Syløra – båtfører her kan brukes mer aktivt til informasjon – fjellstationen
- Andre tema
 - Lage filmsnutter – bruke QR koder eks om hvordan opptre og avfall
 - Lage en pose som kan leveres til alle besøkende – til søppel der det også står litt om hvor den kan avleveres

- Muntlig info viktig – naturveiledere ute
- Menneskelig avfall må bort – flere toalett på leirplasser
- Mer informasjon om reindrift – og ta hensyn
- Hva er en ekte villmarking?
 - Eksempelvis quis – der tema er villmarking, den som klarer 10 rette kan få en egen «gullpins»
- Mer bruk av bøter og konsekvens ved ulovligheter
 - Mer naturveiledere ut til å gi info – men også nødvendig med bøter
 - Viktig å forebygge – kan gi avstraffelse – dette vil spre seg

Tema 2. Evaluering av faglig rådgivende utvalg.

Hvordan fungerer rådgivende utvalg slik det er nå?

- Litt mye enveis kommunikasjon
- Lite tid til innspill, dialog og diskusjon
- Arbeidet med besøksstrategien var unntaket. Der ble det satt av god tid til diskusjon og dialog, og det var reelle muligheter for å komme med innspill
- Det er bra at vi har et rådgivende utvalg, og naturlig at i noen møter blir det litt mye enveiskommunikasjon
- Liten påvirkningskraft, blir ofte informert og i liten grad involvert
- Work-shop i møtene er bra, bryter opp møtene og skaper gode dialog og gode diskusjoner

Hva kan forbedres?

- Sette av tid slik at hver enkelt kan si noe om sin organisasjon og hvem man representerer. Vil gjerne høre hva de andre jobber med (utfordringer, oppgaver, rolle etc.)
- Ikke for tett program i møtene, må ha rom og tid til diskusjon og dialog både mellom medlemmene i RU og forvaltere og styret, men også seg imellom.
- Få mer info om programmet før møtene, slik at medlemmene kan forberede seg bedre
- Blir mye informasjon på en gang, kan ha mer tematiske møter
- Det bør nedfelles oppfølgingspunkter for medlemmene i RU, forvalterne og styret på slutten av møtene

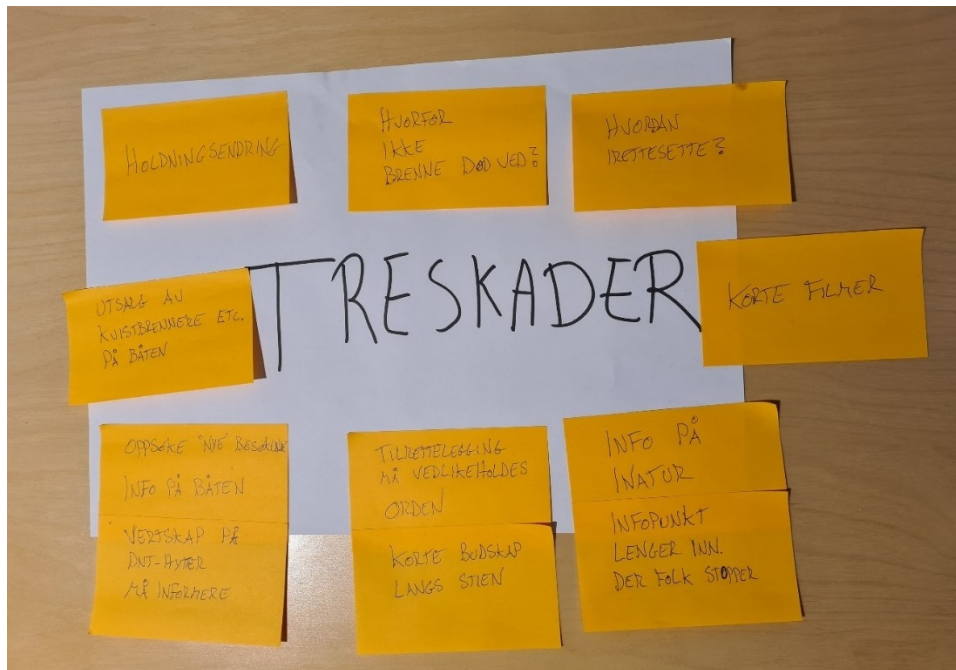
Hvordan kan vi opprettholde aktiviteten gjennom året?

- Kunne med fordel ha vært mere digital kommunikasjon mellom møtene, gjerne i form av en statusrapport, nyhetsbrev eller lignende
- Nyhetsbrev der alle i RU kan komme med bidrag
- Det bør gjennomføres samling for medlemmene i RU fra flere nasjonalpark- og verneområdestyrer, der medlemmene i RU får mulighet til dialog og diskusjon på mer overordnet plan med sentrale myndigheter (Miljødirektoratet, Klima- og miljødepartementet)

Er det ønske om flere møter i året

- Kanskje kan flere, men kortere møter gjennom året være en fordel, men kan være vanskelig å gjennomføre i praksis
- Noen møter på Teams, men best med fysiske møter
- Fellesmøter med hele nasjonalparkstyret

Tema 3. Tiltak mot treskader.

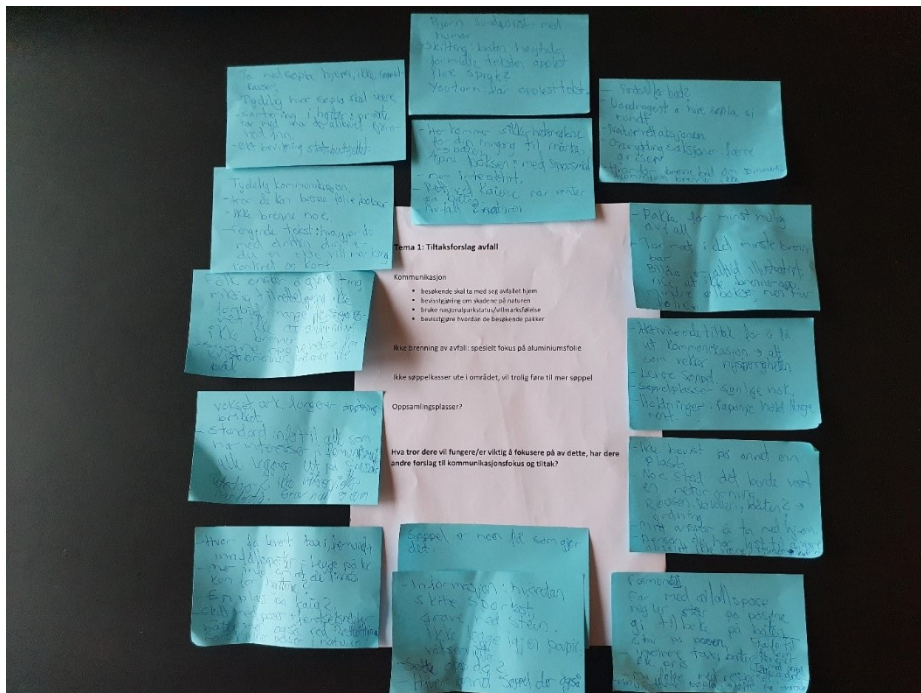

Kommunikasjon

- **Bevisstgjøring om skadene på naturen**
- **Hvor stor er en kvist?**
Flere påpekte at dette var viktig. Kvist kan du knekke lett med to armer. En installasjon e.l. ved startpunkt som viser hva en kvist er.
- **Beveren feller ikke trær for at folk skal lage bål...**
- **Informere om tilkjørt ved**
Helt avgjørende at det informeres om at folk kan bruke veden. Tydelig skilt. Ved disse stedene må det være ryddig og ordentlig. Vedlikeholdes godt.
- **Spille mer på sosiale normer, de besøkende kan passe mer på hverandre**
Det må bli tabu å fyre store bål. Folk må si fra hvis andre går over streken. Viktig at vi reagerer. Gå fram på en hyggelig måte.
- **Bruke nasjonalparkstatus/villmarksfølelse (motivasjon for å ikke skade trær) mot frihetsfølelsen og friluftlivserfaring (motivasjon for å skade trær)**
- **Bevisstgjøre hvordan en kan bruke annet utstyr (f.eks kvistbrenner)**
Kvistbrenner er godt alternativ som også tar vare på bålfølelsen. Vi må ikke forby bålbrenning, det er en viktig del av kulturen og naturopplevelsen. Kan gjøres på en skånsom måte på naturens premisser.
- **Skape en holdningsendring**
I et langsiktig perspektiv er det viktig å skape en holdningsendring. Fyre bål på en hensynsfull måte og på naturens premisser. Kvistbrenner er et veldig godt alternativ som fortsatt ivaretar bålfølelsen. Vedkjøring er et avbøtende tiltak som på sikt ikke burde være nødvendig på leirplasser.
- **Informasjonspunkt**
Der hvor folk naturlig stopper og bruker litt tid. Gjerne ved leirplasser eller langs stier.

- **Info på flere plattformer**
Inatur – når du kjøper jakt-/fiskekort. UT.no når du planlegger ruta. Når du kjøper billett på Fæmund II.
- **Informasjon på Fæmund II**
Stort potensiale for å nå mange besøkende. Info over høytalere – TV-skjerm – Plakater.
- **Fokus på hvorfor ikke brenne død ved?**
- **Hvordan fyre bål?**
Mange førstegangsbesøkende. Du kan fyre bål på en hensynsfull måte. Forklare og vise hvordan.
- **Korte filmer**
Brukes på sosiale media, nettsider, Fæmund II. Vise sporeløse ferdsel og gode råd. Veldig kort og lettfattelig.
- **Vertskap i/og rundt nasjonalparken kan informere**
Hyttevakt på Røvollen og vertskap på Svukuriset. Burde informere og veilede. Har de riktig informasjon om hva som er viktig å ta hensyn til? Andre aktører som driver turisme i og rundt nasjonalparken.
- **Tilrettelegge enkelte leirplasser og «fjerne» andre**
Har tro på å fjerne en del leirplasser og bålringer. Mange er kanskje ikke lenger i bruk.
- **Fortsette med tilkjørt ved og se om det utgjør en forskjell (4 leirplasser vi overvåker ved nedre deler av Røsanden og 4 leirplasser høyre oppe som ikke får tilkjørt ved)**
Informere om at veden kan brukes, holde god orden og at utstyret er funksjonelt. Lurt å evaluere ordningen med vedkjøring og se om den har effekt.
- **Tilrettelegging er bra, men kun når det vedlikeholdes. Se ryddig og ordentlig ut. Leirplasser med sag og hoggstamme må fungere. Ved må være tørr.**
- **Større utsalg og promotering av kvistbrennere - F.eks på Fæmund II**
- **Lage et vokset ark med regler for bålbrekking hvor arket fungerer som en tennbrikket**

Tema 4. Tiltak mot avfall.

Hovedfokus: alle skal ta med seg søpla si ut fra område (hjem eller levere på Synnervika/Elgå)

- Ikke ha søppelkasser, bortsett fra kanskje på båten Fæmund II og ved brygga på Røsandene
 - Informere bedre og påminne om hvor de besøkende kan kaste søpla si
 - Ide: kan det fungere å bruke noen av turisthyttene til å kaste avfall for besøkende i området. Kan tas med ut når ved/proviant/utstyr leveres til hyttene. Er det kapasitet til dette?
 - Tydelig og interaktiv/aktiviserende kommunikasjon, konkret og kort, bruke humor (se for eksempel videoene med Bjørn Sundquist).
 - Vekke nysgjerrigheten, for eksempel et spørsmål på bokser hvor en må løfte lokket for å lese mer eller sveis for å få lyd
 - Informasjon på båten Fæmund 2 over høytaleranlegg og filmer på storskjerm som allerede er laget (flere språk?)
 - Utdeling av avfallposer på Fæmund 2 og skyssbåter med skrift om regler som brukes til å oppbevare søppel på turen og returneres til båten ved avreise (muligens få noe ved retur, kaffekopp, øke prisen på billetter noe p.g.a. dette)
 - Et skilt med avfallsposer og atferdsregler, også på Røvoltjønna (vil posene ikke bli brukt og lagt igjen i naturen?)
 - Fokus på at ikke noe skal brennes på bål
 - Fokus på våtservietter og at dette ikke må etterlates i naturen
 - Informere om mest mulig sporløs skiting (grave hull, gjemme under stein, gå lenger unna vannet, ikke legge igjen papir/våtservietter)
 - Vise bilder som illustrerer avfall og at det ikke brennes opp
 - Fokus på personen du ønsker å være eller absolutt ikke vil være
 - Folk ønsker nok å gjøre ting riktig, men trenger tilrettelegging og veiledning ikke forbud eller begrensninger (for eksempel mange vet ikke at aluminiumsfolie ikke brenner på så lave temperaturer)
 - Standardisert informasjon til alle som kan nå ut til besøkende i Femundsmarka (via nett, personlig kontakt eller plakater/hefter)
 - Ved de mest brukte plassene kan det være aktuelt å ha utedoer (vil folk også legge igjen annet avfall der?)
 - Informere og tipse på internett om hvordan pakke for at det skal bli minst mulig avfall
- Medlemmer til stede:

Navn	Representerer
Christian Elgaaen	Nasjonalparkstyret
Ragnhild Trønnes	Røros / Os kommune
May Britt Trydal Ida Brennodden	Besøkscenter nasjonalpark
Ragnar Vik	Stiftelsen INAF
Inge Hafstad	Statsforvalteren i Trøndelag
Kathrine Kleiven	Engerdal kommune
Oddgeir Riseth	Elgå Vel
Anne Hilde Rønnes	Statskog Drevsjø
Astrid A Haug Sjur Åsgård	Statskog Røros
Kjetil Skare	Fylkeskommunen i Innlandet
Mia Faldmo	Destinasjon Femund-Engerdal
Bjørn Schjølberg	Røros JFF
Hans Petter Kvikne	AS Fæmund II
Ole Opseth	Engerdal fjellstyre
Bjarte Storhaug Siri Storrøsten	DNT Oslo og Omegn
Knut Wolden	Røros museum- og historielag
Jon Anders Mortensson	Svahken sijte
Erik Ydse Kristine Lund Austvik	SNO
Sofie Kjendlie Selvaag	NINA
Kirsten Thyrum Sindre Valan	Nasjonalparkforvaltere